

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ
ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ТА ДОТРИМАННЯ ПРАВ
ЛЮДИНИ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Рівень вищої освіти *другий (магістерський)*

Галузь знань *26 Цивільна безпека*

Спеціальність *262 «Правоохоронна діяльність»*

Освітня програма *«Правоохоронна діяльність (поліцейські)»*

Статус навчальної дисципліни *обов'язкова*

Мова навчання *українська*

ЗАТВЕРДЖЕНО

Навчально-методичною радою
 * Дніпропетровського державного
 університету внутрішніх справ

Протокол від 31.08.2023 № 12

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету
 підготовки фахівців для
 підрозділів превентивної
 діяльності

Протокол від 30.08.2023 №1

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Правоохоронна діяльність (поліцейські)»

 Андрій СОБАКАРЬ

Розглянуто на засіданні кафедри теорії та історії держави і права факультету
 підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності

Протокол від 28.08.2023 № 27

Актуальні проблеми захисту та дотримання прав людини в правоохоронній
 діяльності // Робоча програма навчальної дисципліни. – Дніпро :
 Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2023. 22 с.

РОЗРОБНИК:

Завідувач кафедри теорії та історії держави і права факультету підготовки
 фахівців для підрозділів превентивної діяльності, доктор юридичних наук,
 професор **Валентина Олексіївна БОНЯК**.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Старший оперуповноважений Управління стратегічних розслідувань в
 Дніпропетровській області Департаменту стратегічних розслідувань
 Національної поліції України, кандидат юридичних наук, підполковник поліції
Валентин Анатолійович БІДНЯК.

2. Завідувач кафедри конституційного та міжнародного права Харківського
 національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук,
 доцент, підполковник поліції **Микола Іванович МАРЧУК**.

**Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної
 дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри, протокол – розробника РПНД	Зміст змін	Підпис завідувача
20 /20			
20 /20			
20 /20			
20 /20			
20 /20			

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС	3	3
Загальна кількість годин:	90	90
Рік підготовки:	1	1
Семестр:	1	1
Лекції	10	6
Семінарські	10	-
Практичні	10	6
Самостійна робота	60	78
Індивідуальні завдання (курсова робота):		
Підсумковий семестровий контроль:	залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Метою вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми захисту та дотримання прав людини в правоохоронній діяльності» є метою якої є формування у здобувачів вищої освіти уявлення про поняття та сутність захисту та дотримання прав людини в правоохоронній діяльності, а також формування вмій та навичок, що нададуть змогу дотримуватись міжнародних та регіональних стандартів прав людини при вирішенні конкретних юридичних справ і, як наслідок, – виконання майбутніми правоохоронцями головного конституційного обов'язку з утвердження і забезпечення прав та свобод людини.

Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за освітньою програмою:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері правоохоронної діяльності та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні компетентності:

СК2. Здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових обов'язків.

СК3. Здатність виявляти та аналізувати причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживати заходи для їх усунення.

СК11. Здатність взаємодіяти з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної діяльності.

Пререквізити та постреквізити дисципліни:

Пререквізити: процес ознайомлення з актуальними проблемами захисту та дотримання прав людини в правоохоронній діяльності передбачає використання раніше отриманих знань з навчальних дисциплін «Теорія держави та права, «Конституційне право», «Забезпечення прав людини в діяльності поліції», що дозволяють сформулювати у здобувачів вищої освіти базові знання про актуальні проблеми захисту й дотримання прав людини в правоохоронній діяльності, міжнародні та регіональні стандарти із забезпечення прав людини, а також оволодіти понятійно-категоріальним апаратом, що є відображенням цих феноменів.

Постреквізити: після оволодіння знаннями, що складають предмет навчальної дисципліни «Актуальні проблеми захисту та дотримання прав людини в правоохоронній діяльності», здобувачі вищої освіти вивчають

дисципліни, що носять професійно орієнтований характер: «Актуальні проблеми поліцейської діяльності», «Актуальні проблеми превентивної діяльності органів Національної поліції».

Програмні результати навчання:

PH5. Аналізувати умови і причини вчинення правопорушень, визначати шляхи їх усунення.

PH8. Забезпечувати законність та правопорядок, захист прав та інтересів особистості, суспільства, держави з використанням ефективних методів й засобів забезпечення публічної безпеки і порядку в межах виконання своїх посадових обов'язків.

PH15. Модифікувати основні методи та засоби забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку.

PH19. Аналізувати обстановку, рівень потенційних загроз та викликів, прогнозувати розвиток дій правопорушників, вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення правопорушень.

PH20. Планувати і виконувати наукові дослідження в сфері правоохоронної діяльності, обирати ефективні методи та засоби дослідження, аналізувати результати дослідження та обґрунтовувати його висновки.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. Правоохоронна діяльність у демократичному суспільстві

Правоохоронна діяльність. Правоохоронні органи. Ознаки правоохоронних органів. Правова основа діяльності правоохоронних органів.

Принципи організації та функціонування правоохоронних органів у демократичному суспільстві: принцип верховенства права; принцип поділу державної влади; принцип реальності прав, свобод і обов'язків людини; принцип взаємної відповідальності особи і держави.

Функції правоохоронної діяльності: 1) охорони (життя, здоров'я, прав, свобод та законних інтересів людини й громадянина), 2) профілактична, 3) нагляду (контролю), 4) регулятивна, 5) виховна.

Людина як найвища соціальна цінність. Покоління прав людини. Класифікація прав і свобод людини. Абсолютні та відносні права людини.

Права людини в міжнародних документах. Кодекс прав людини: Загальна декларація прав людини; Міжнародний пакт про громадянські і політичні права; Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод.

Права, свободи та обов'язки людини і громадянина за Конституцією України. Громадянські, політичні, економічні, соціальні, культурні права людини.

Утвердження і забезпечення прав і свобод людини та громадянина – головний обов'язок Української держави.

Роль правоохоронних органів у забезпеченні прав людини.

Права людини у діяльності правоохоронних органів. Форми діяльності правоохоронних органів у сфері реалізації загальноприйнятних стандартів прав людини.

Обмеження прав людини. Підстави обмеження прав людини у правоохоронній діяльності.

Міжнародно-правові механізми охорони прав людини.

Права і свободи людини та їх дотримання в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Захист населення під час збройних конфліктів

ТЕМА 2. Заборона катування

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року.

Орган Ради Європи, уповноважений розглядати скарги фізичних осіб на порушення державами їх зобов'язань за Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

Свобода від катувань як абсолютне право. Катування, нелюдське та таке, що принижує людську гідність поводження. Неприйнятність катування. Національні та міжнародні стандарти у сфері свободи від катувань. Доктрина «мінімального рівня жорстокості».

Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10 грудня 1984 р.

Практика Європейського суду з прав людини у сфері свободи від катувань.

ТЕМА 3. Свобода та особиста недоторканість людини у правоохоронній діяльності

Право людини на свободу та особисту недоторканність за національним та міжнародним правом. Свобода як фундаментальна цінність.

Свобода та особиста недоторканність у роботі поліції. Обмеження свободи та особистої недоторканності. Підстави обмеження свободи та особистої недоторканності у правоохоронній діяльності. Принцип пропорційності.

Практика Європейського суду з прав людини у сфері свободи та особистої недоторканності.

ТЕМА 4. Право на повагу до приватного і сімейного життя у правоохоронній діяльності

Поняття права на приватність. Конфіденційність і доступ інформації про особу. Приватне і сімейне життя. Право на житло. Право на недоторканність кореспонденції.

Право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції та робота поліції. Обмеження права на приватне і сімейне життя, житло і кореспонденцію.

Практика Європейського суду з прав людини у сфері захисту права на приватне і сімейне життя, житло і кореспонденцію

ТЕМА 5. Заборона дискримінації. Особливості дотримання і захисту прав окремих категорій людей у правоохоронній діяльності

Рівність, толерантність і недискримінація у правоохоронній діяльності. Особливості комунікації/поведінки працівника Національної поліції України в сучасному мультикультуральному суспільстві.

Права дитини у правоохоронній діяльності. Декларація прав дитини від 20 листопада 1959 року. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 року.

Права осіб з обмеженими можливостями та діяльність поліції. Декларація про права інвалідів від 9 грудня 1975 року. Принципи захисту психічно хворих осіб і поліпшення психіатричної допомоги, затверджені резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 18 лютого 1992 року. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів від 20 грудня 1993 року. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р.

Етнічний профайлінг та діяльність поліції. Заходи протидії етнічному профайлінгу.

Гендерний паритет. Забезпечення гендерної рівності у правоохоронній діяльності.

Практика Європейського суду з прав людини із дотримання прав окремих категорій людей.

ТЕМА 6. Свобода мирних зібрань та об'єднання

Поняття та зміст права на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання.

Особливості національного законодавчого закріплення права на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання. Міжнародні стандарти права на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання. Керівні принципи ОБСЄ щодо свободи мирних зібрань.

Зміст права на свободу мирних зібрань, гарантованого статтею 39 Конституції України. Порядок реалізації приватними особами права на свободу мирних зібрань.

Практика Європейського суду з прав людини у сфері мирних зібрань.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Структура навчальної дисципліни наведена у додатках 1.1, 1.2
Додатки 1.1, 1.2 оновлюються щорічно.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок і вмінь за певний період навчання (навчальний семестр).

З навчальної дисципліни «Актуальні проблеми захисту та дотримання прав людини в правоохоронній діяльності» передбачено:

- для денної форми навчання – залік;
- для заочної форми навчання – залік.

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

Критерії оцінювання успішності навчання є досягнення здобувачем мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми захисту та дотримання прав людини в правоохоронній діяльності».

Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитиву оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Критерії оцінювання аудиторної, самостійної та індивідуальної роботи розроблені кафедрою з навчальної дисципліни, з урахуванням загальних критеріїв, визначених Положенням про організацію освітнього процесу у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ.

Для навчальної дисципліни «Актуальні проблеми захисту та дотримання прав людини в правоохоронній діяльності» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: залік, стандартизовані тести, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, презентації та виступи на наукових заходах, інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів вищої освіти (денна та заочна форми навчання)

ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ			
Поточний контроль (ПК)			Підсумковий контроль
Аудиторна робота	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Залік (З) / ЕКЗАМЕН (Е)
≤ 30	≤ 15	≤ 15	
≤ 60			≤ 40
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК + З ≤ 100			
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК + Е ≤ 100			

ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ			
Поточний контроль (ПК)			Підсумковий контроль Залік (З) / ЕКЗАМЕН (Е)
Аудиторна робота	Самостійна робота	Індивідуальна робота	
≤ 20	≤ 30	≤ 10	
≤ 60			≤ 40
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК + З ≤ 100			
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК + Е ≤ 100			

**Критерії оцінювання самостійної роботи
здобувачів вищої освіти (денна форма навчання)**

Максимум 15 балів	
Підготовка словника юридичних термінів з тем курсу	від 5 до 15 балів
Ведення конспекту, що містить навчальний матеріал, передбачений програмою для засвоєння	до 5 балів
Ведення конспекту, що містить положення першоджерел, нормативних актів тощо	до 10 балів
Підготовка презентації з навчальної теми чи з окремого питання	від 5 до 15 балів
Виконання самостійних завдань (за погодженням з викладачем та відповідно до програми курсу)	від 5 до 15 балів

**Критерії оцінювання індивідуальної роботи
здобувачів вищої освіти (денна форма навчання)**

Максимум 15 балів	
Підготовка доповіді	до 5 балів
Підготовка тексту реферату та доповідь по ньому	до 10 балів
Виконання індивідуальних творчих завдань (презентації результатів виконаних завдань та досліджень, презентації та виступи на наукових заходах)	до 15 балів
Підготовка есе з тематики питань, передбачених цією програмою	до 15 балів
Підготовка тез наукових доповідей, статей та участь у наукових заходах	до 15 балів

**Критерії оцінювання самостійної роботи
здобувачів вищої освіти (заочна форма навчання)**

Максимум 30 балів	
Підготовка словника юридичних термінів з тем курсу	від 5 до 10 балів
Ведення конспекту, що містить навчальний матеріал, передбачений програмою для засвоєння	від 5 до 10 балів
Ведення конспекту, що містить положення першоджерел, нормативних актів тощо	до 20 балів
Підготовка презентації з навчальної теми чи з окремого питання	від 5 до 15 балів
Виконання самостійних завдань (за погодженням з викладачем та відповідно до програми курсу)	від 5 до 30 балів

**Критерії оцінювання індивідуальної роботи
здобувачів вищої освіти (заочна форма навчання)**

Максимум 10 балів	
Підготовка доповіді	до 5 балів
Підготовка тексту реферату та доповідь по ньому	до 5 балів
Виконання індивідуальних творчих завдань (презентації результатів виконаних завдань та досліджень, презентації та виступи на наукових заходах)	до 10 балів
Підготовка есе з тематики питань, передбачених цією програмою	до 10 балів
Підготовка тез наукових доповідей, статей та участь у наукових заходах	до 10 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	Залік	Екзамен/ диференційований залік	Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	Відмінно	A	<i>«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.</i>
83-89		Добре	B	<i>«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні</i>

				<i>практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.</i>
75-82			С	<i>«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів; деякі види завдань виконані з помилками.</i>
68-74		Задовільно	Д	<i>«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.</i>
60-67			Е	<i>«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.</i>
35-59	не зараховано	Не задовільно	FX	<i>«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).</i>
1-34			F	<i>«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні</i>

			<i>практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.</i>
--	--	--	--

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ТА ДОТРИМАННЯ ПРАВ
ЛЮДИНИ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»

Освітній ступінь: другий (магістерський)
 Спеціальність: 262 Правоохоронна діяльність

на 2023/2024 навчальний рік

Форма навчання: ДЕННА

Обсяг 3 кредити ЄКТС (90 годин)

Факультет підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності

Курс 1 Група МП-ПД-321

№ теми	Назва теми	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна	
			Всього	Лекції	С/З	П/З		
1	2	3	4	5	6	7	8	
1.	Правоохоронна діяльність у демократичному суспільстві	16	6	2	2	2	10	
2.	Заборона катування	16	6	2	2	2	10	
3.	Свобода та особиста недоторканість людини у правоохоронній діяльності	16	6	2	2	2	10	
4.	Право на повагу до приватного і сімейного життя у правоохоронній діяльності	12	2		2		10	
5.	Заборона дискримінації. Особливості дотримання і захисту прав окремих категорій людей у правоохоронній діяльності	16	6	2	2	2	10	
6.	Свобода мирних зібрань та об'єднання	14	4	2		2	10	
	<i>Разом за семестр</i>	90	30	10	10	10	60	
	<i>Разом за навчальний рік</i>	90	30	10	10	10	60	
	<i>Форма підсумкового контролю</i>		<i>залік</i>					

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри теорії та історії держави і права, протокол від «28» серпня 2023 р. № 27

Завідувач кафедри теорії та історії держави і права

Валентина БОНЯК

Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни**«Актуальні проблеми захисту та дотримання прав людини в правоохоронній діяльності»**

Освітній ступінь: **другий (магістерський)**
Спеціальність: **262 Правоохоронна діяльність**

на **2023/2024** навчальний рік

Основні нормативні акти:

- Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення: 13.06.2023);

Акти міжнародного права:

1. Декларація про захист усіх осіб від насильницького зникнення : Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 18 грудня 1992 р. № 47/33. URL: http://zakon.rada.gov.ua/go/995_225 (дата звернення 14.06.2023).

2. Декларація про поліцію : Резолюція Парламентської асамблеї Ради Європи від 8 травня 1979 р. № 690 (1979). URL: https://constituanta.blogspot.com/2011/12/1979_24.html (дата звернення 14.06.2023).

3. Про Європейський кодекс поліцейської етики : Рекомендація Комітету Міністрів державам-учасницям Ради Європи від 19 вересня 2001 р. на 765-му засіданні заступників міністрів. URL: [Recommendation-Rec200110_European-Code-of-Police-Ethics_Ukrainian.pdf](http://www.hrea.org/recommendation-rec200110_european-code-of-police-ethics_ukrainian.pdf) (hrea.org) (дата звернення 14.06.2023).

4. Загальна декларація прав людини : Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. № 217 А (III). URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення 13.06.2023).

5. Кодекс поведінки службовців органів правопорядку (затверджений резолюцією Генеральної Асамблеї ООН № 34/169 від 17 грудня 1979 року) URL: https://pravo.org.ua/wp-content/uploads/old/files/Criminal%20justice/PS_05__4_2_001.pdf (дата звернення 13.06.2023).

6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини): Конвенція Ради Європи від 4 листопада 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення 14.06.2023).

7. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження і покарання : Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1984 р. № 39/46. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085 (дата звернення 14.06.2023).

8. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації : Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 21 грудня 1965 р. № 2106 [XX]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105 (дата звернення 14.06.2023).

9. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права : Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 р. № 2200А [XXI]. URL: http://zakon.rada.gov.ua/go/995_043 (дата звернення 14.06.2023).

10. Основоположні принципи застосування сили та вогнепальної зброї службовцями органів правопорядку¹ (прийняті восьмим Конгресом ООН з попередження злочинності та поведження з порушниками, Гавана, Куба, 27 серпня - 7 вересня 1990 року. URL: https://pravo.org.ua/wp-content/uploads/old/files/Criminal%20justice/FileName_001.pdf (дата звернення 14.06.2023).

Закони:

1. Про безоплатну правничу допомогу : Закон України від 2 червня 2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text> (дата звернення 13.06.2023).

2. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> (дата звернення 14.06.2023).

3. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення 14.06.2023).

4. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 8 вересня 2005 р. № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text> (дата звернення 13.06.2023).

5. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні (із змінами, внесеними згідно із Законом № 2249-VIII від 19.12.2017): Закон України від 21 березня 1991 року № 875-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12>.

6. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»: Закон України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> (дата звернення: 20.06.2023).

Рішення Європейського Суду з прав людини:

1. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Афанасьєв проти України» від 5 квітня 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_239 (дата звернення 14.06.2023).

2. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Балицький проти України» від 3 листопада 2011 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_726 (дата звернення 14.06.2023).

3. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Григор'єв проти України» від 15 травня 2012 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_833 (дата звернення 14.06.2023).

4. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Леонід Лазаренко проти України» від 28 січня 2011 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_688 (дата звернення 14.06.2023).

5. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Нечипорук і Йонкало проти України» від 21 квітня 2011 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_683 (дата звернення 14.06.2023).

6. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Омельченко проти України» від 17 липня 2014 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_a19 (дата звернення 14.06.2023).

7. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Савицький проти України» від 26 жовтня 2010 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_878 (дата звернення 14.06.2023).

8. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Яременко проти України» від 3 листопада 2011 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_405 (дата звернення 14.06.2023).

9. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Тихонов проти України» від 10 грудня 2015 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_405 (дата звернення 14.06.2023).

10. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Дудка проти України» від 4 листопада 2019 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d84 (дата звернення 14.06.2023).

11. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Щербак проти України» від 20 грудня 2018 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_e21 (дата звернення 14.06.2023).

12. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Бондар та інші проти України» від 16 квітня 2019 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_746 (дата звернення 14.06.2023).

13. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Гарумов проти України» від 6 червня 2019 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_e27 (дата звернення 14.06.2023).

Підручники:

1. Права людини в національному та європейському контекстах : підручник / за заг. ред. Н. І. Петрецької, Ю. М. Бисаги. Ужгород : Гельветика, 2018. 482 с.

2. Права людини у міжнародному праві : підручник / ред. А. В. Войціховський ; рец.: Т. Л. Сироїд [та ін.]. Харків : ООО «Планета-Прінт», 2021. 404 с.

3. Тертишник В.М. Права і свободи людини: підручн. Київ: Алерта, 2022. 432 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Глосарій і тезаурус Європейського інституту з гендерної рівності : термінологічний словник: пер з англ. / ред. кол.: М. Бабак [та ін.]. Київ : Вістка, 2021. 170 с.

2. Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності : навч. посібник / за ред. В.О. Боняк. Вид. 2-е, доповн. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2018. 260 с.

3. Заборона катування: практика Європейського суду з прав людини, міжнародні нормативні акти та законодавство України : наук.-практ. посіб. / за ред. А. В. Столітнього, С. В. Шмалені. Київ : Норма права, 2019. 820 с.

4. Збірник законодавства та практики Європейського суду з прав людини : практ. посіб. для суддів / [упоряд.: В. Я. Погребняк, О. О. Крестьянінов, Р. М. Аюпова та ін.]. Харків : Право, 2018. 398 с.

Інформаційний буклет: «Що треба знати і як діяти, якщо ви стали свідком воєнного злочину». URL: <https://mvs.gov.ua/upload/1/2/7/5/4/8/OA42lmgdV0f6OVdlJtdD0RSVKsflhGlZcpc6LcBk.pdf> (дата звернення 15.06.2023).

5. КОМПАС. Посібник з освіти в області прав людини за участі молоді. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/discrimination-and-intolerance/> (дата звернення 15.06.2023)..

6. Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству: Лист МОН України від 18.05.2018 № 1/11-5480. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v5480729-18#Text> (дата звернення 15.06.2023).

7. Наливайко Л. Р. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко, Є. М. Щербина. Дніпро : ДДУВС, 2020. 260 с.

8. Пам'ятка щодо забезпечення прав людини, зокрема дітей, в умовах воєнного стану. URL: <https://mvs.gov.ua/right/rekomendaciyi-shhodozabezpesennya-prav-lyudini-v-umovax-vojenного-stanu> (дата звернення 15.06.2023)..

9. Посібник за статтею 8 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/1259d4263dac852ef056_file.pdf (дата звернення 15.06.2023).

10. Посібник за статтею 11 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. URL: https://www.echr.com.ua/wp-content/uploads/2019/12/Guide_Art_11_UKR_-2019.pdf (дата звернення 15.06.2023).

11. Севрук Ю. Г., Столітній А. В., Рябенко М. В. Право людини на свободу та особисту недоторканість: практика Європейського суду з прав людини та законодавство України: наук.-практ. посіб. Київ : Гельветика, 2019. 448 с.

13. Ткаченко Є. В. Правовий захист прав етнічних та мовних меншин : навч. посіб. Київ: ФОП Голембовська О. О., 2018. 315 с.

14. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник. Київ: ФОП Голембовська О.О. 2018. 168 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Бабаєва О. Право на невтручання у приватне та сімейне життя: практика Європейського суду з прав людини. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 5. С. 220-227.

2. Бабіч К. Поводження із засудженими, яке було кваліфіковане як катування в рішеннях ЄСПЛ проти України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 278-282

3. Боняк В. О. Органи охорони правопорядку України в сучасному вимірі: конституційно-правовий аспект : монограф. Дніпропетровськ: Дніпроп.

держ. ун-т внутр. справ, Ліра ЛТД, 2015. 384 с.

4. Боняк В.О. Термінологічна невизначеність категорії, що відображає можливості людини, необхідні для її існування та розвитку. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*: 2018. Спеціальний випуск №3 (94) «Права людини : методологічний, гносеологічний та онтологічний аспекти». С. 18–22.

5. Боняк В. О Погляд на зміст принципу верховенства права крізь призму практики Європейського Суду з прав людини. *Практика Європейського Суду з прав людини як джерело національного права* : матеріали круглого столу, 4 лист. 2017 р. Дніпро : Ліра ЛТД, 2017. С. 6–8.

6. Боняк В.О. Захист прав та інтересів дітей в Україні в умовах збройної агресії російської федерації: сучасні виклики. Захист прав та інтересів дітей і жінок в умовах воєнного стану : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару (м. Дніпро, 29 квіт. 2022 р.). Дніпро : ДДУВС, 2022. С. 11-13.

7. Боняк В. О. Основні напрямки діяльності Уповноваженого Верховної ради України з прав людини із захисту прав дитини в умовах війни. Всеукраїнська науково-практична конференція «Проблеми реалізації прав, свобод і законних інтересів суб'єктів права в Україні : матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції (9 листопада 2023 р., м. Київ, КНУТД) Київ: КНУТД, 2023. С. 28-32.

8. Боняк В. О. Захист прав дитини як пріоритетний напрямок діяльності держави в умовах воєнного стану Права людини: методологічний, гносеологічний та онтологічний аспекти» : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 74-ій річниці проголошення Загальної декларації прав людини (м. Дніпро, 8 грудня 2022 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. С. 14-17.

9. Гаєва Н. П. Міжнародні стандарти щодо права на свободу об'єднання: критерії класифікації. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1. С. 104-109.

10. Деркач А. Міжнародно-правові стандарти захисту прав людини та їх відображення в Конституції України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 8. С. 124-127.

11. Діяльність підрозділів превенції щодо запобігання порушенням виборчого законодавства: наук.-практ. рек. / А.Є. Фоменко, Л.Р. Наливайко, К.В. Бахчев, О.В. Бочковий та ін. Дніпро: ДДУВС, 2020. 120 с.

12. Діяльність підрозділів превенції щодо запобігання порушенням виборчого законодавства: наук.-практ. посіб. / А.Є. Фоменко, Л.Р. Наливайко, К.В. Бахчев, О.В. Бочковий та ін. Дніпро: ДДУВС, 2021. 166 с.

13. Дроздов О., Дроздова О. Правові позиції Європейського Суду з прав людини : Аналітичний огляд. Х. : Фактор, 2018. 624 с.

14. Завгородній, В. А. Право на мирні зібрання в практиці Європейського Суду з прав людини / В. А. Завгородній. Актуальні питання забезпечення публічного порядку та безпеки в сучасних умовах: вітчизняний та міжнародний досвід : матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 17 листопада 2017 р.). Дніпро, 2017. С. 104-109.

15. Завгородній В.А. Вплив практики Європейського суду з прав людини на юридичну діяльність в Україні: теоретичний, методологічний і прикладний аспекти : монограф. / В. А. Завгородній. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 536 с.
16. Завгородній В.А. Інтерпретація поняття «судова практика» в сучасній юридичній доктрині. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 1. С. 15-19.
17. Завгородній В. А. Правоінтерпретаційні акти Європейського суду з прав людини. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2021. № 12 (24). С. 77-83.
18. Завгородній В. А. Інституційна підсистема механізму імплементації рішень Європейського суду з прав людини в Україні. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2021. № 96. Том. 4. С. 45-56.
19. Завгородній В. А. Урахування правових позицій Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя в Україні. *Слово Національної школи суддів України*. 2021. № 4 (37) С. 39-45.
20. Захист прав внутрішньо переміщених осіб : Монографія. Ужгород : РІК-У, 2018. 268 с.
21. Калмикова О.С. Захист права людини на недискримінацію у практиці Європейського суду з прав людини. *Право та інновації*. 2018. № 4. С. 90-95.
22. Калмикова О.С. Міжнародні стандарти протидії дискримінації за ознакою статі. *Право та інновації*. 2019. № 4. С. 89-97.
23. Калмикова О.С. Міжнародно-правові стандарти у сфері захисту від дискримінації за ознакою віку. *Право та інновації*. 2019. № 3. С. 123-128.
24. Корнієнко М. В. Права людини в умовах воєнного стану: загальноправовий дискурс. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/1-2/7.pdf>.
25. Лукомська А.А. Поняття дискримінації за міжнародними актами та законодавством України / А. А. Лукомська, С. В. Корогод. Протидія дискримінації в Україні та світі : матеріали Всеукраїнського наук.-практ. семінару (м. Дніпро, ДДУВС, 20 жовтня 2022 р.). Дніпро, 2023. С. 108-111.
26. Мороз Ю. Г., Біденчук Т. М. Аналіз практики Європейського суду з прав людини у справах щодо застосування етнічного профайлінгу в діяльності поліції. *Практика Європейського Суду з прав людини як джерело національного права* : матеріали круглого столу, 4 лист. 2017 р. Дніпро : Ліра ЛТД, 2017. С. 32–35.
27. Міжнародний захист прав людини : метод. рек. до самост. та індивід. роботи (для здобувачів вищ. освіти 2-го курсу денної форми навч. ННІППФНП); кол. авт.; ред. В.О. Боняк. Дніпро : ДДУВС, 2021. 112 с.
28. Михайленко В. В. Реалізація засади верховенства права у кримінальному провадженні : монографія. Київ : Паливода, 2019. 256 с.
29. Права і свободи людини та їх дотримання під час дії воєнного стану. Видавничий дім «Професіонал». Київ, 2022. 310 с.
30. Садула Л.М. Заборона катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання: застосування практики

європейського суду з прав людини. URL: http://www.lsej.org.ua/11_2021/158.pdf (дата звернення 15.06.2023).

31. Самбор М. А. Право на мирні зібрання: монографія. Прилуки: КП «Прилуцька міська друкарня», 2018. 420 с.

32. Сердюк І. А. Класифікація свобод людини: поняття, критерії та необхідність здійснення. Права людини: методологічний, гносеологічний та онтологічний аспекти: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. 74-ій річниці проголошення Загальної декларації прав людини (м. Дніпро, 8 грудня 2022 р.). Дніпро: ДДУВС, 2023. С. 145-148.

33. Сердюк Л. М. Конституційне право на приватність: поняття, зміст та стандарти його дотримання на основі практики Європейського суду з прав людини. *Практика Європейського Суду з прав людини як джерело національного права* : матеріали круглого столу, 4 лист. 2017 р. Дніпро : Ліра ЛТД, 2017. С.45–51.

34. Солдатенко О. А. Огляд практики Європейського суду з прав людини щодо права на заборону катування, жорстокого поводження. *Практика Європейського Суду з прав людини як джерело національного права* : матеріали круглого столу, 4 лист. 2017 р. Дніпро : Ліра ЛТД, 2017. С. 55–60.

35. Степаненко К. Міжнародно-правові стандарти захисту прав осіб, які належать до вразливих груп населення / К. Степаненко. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. Дніпро, 2022. Вип. № 4 (119), 2022. С. 123-131.

36. Тихомиров О.О. Проблеми обмеження інформаційних прав людини в умовах воєнного стану в Україні. URL: http://jes.nuoua.od.ua/archive/6_2022/12.pdf (дата звернення 15.06.2023).

37. Ткаченко Є. В. Правовий захист прав етнічних та мовних меншин : навч. посіб. Київ: ФОП Голембовська О. О., 2018. 315 с.

38. Шевченко Н., Бондар В. Підстави порушення основних прав людини у воєнний час. *Публічне право*. 2022. № 4 (48). С. 111-116.

39. Шевчук Г. Принципи та завдання діяльності Національної поліції України. Підприємництво, господарство і право. 2019. №7. С. 120–124.

Інтернет-ресурси:

1. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua> (дата звернення 13.06.2023).

2. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua> (дата звернення 13.06.2023).

3. Урядовий портал. Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua>(дата звернення 13.06.2023).

4. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського : веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення 14.06.2023).

5. Міністерство внутрішніх справ : URL: <http://mvs.gov.ua> (дата звернення 14.06.2023).

6. Офіційний вебпортал Національної поліції. URL: <https://www.npu.gov.ua> (дата звернення 13.06.2023).

7. Департамент головної інспекції та дотримання прав людини: веб-сайт. URL: <https://www.npu.gov.ua/pro-policiyu/struktura-nacionalnoyi-policiyi/departament-golovnoyi-inspekciyi-ta-dotrimannya-prav-lyudini> (дата звернення 14.06.2023).

8. Права людини в Україні. Інформаційний портал Харківської правозахисної групи. Режим доступу: <http://www.khpg.org/> (дата звернення 14.06.2023).

9. Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого. URL: <http://nlu.org.ua> (дата звернення 13.06.2023).

10. Практика ЄСПЛ. Український аспект. URL: <https://www.echr.com.ua/rishennia-espl> (дата звернення 13.06.2023).

11. Юридична бібліотека імені Л. Голдман Єльської школи права Єльського університету. URL: <https://library.law.yale.edu/> (дата звернення 13.06.2023).

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри теорії та історії держави і права, протокол від «28» серпня 2023 № 27.

Завідувач кафедри теорії та історії держави і права

Валентина БОНЯК